

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

SKÄRPSTA STRAFF FÖR ALLVARLIGA VÅLDSBROTT

Analys av argument för och emot en proposition

Amanda Khorassani

Kandidatuppsats (SOPA 63)

HT 2015

Handledare: Professor Ingrid Sahlin

Abstract

Author(s): Amanda Khorassani

Title: Tougher Punishment for Serious Violent Crime – An Argument Analysis of Documents from the Government and the Parliament.

Supervisor: Professor Ingrid Sahlin

Assessor: Marta Kolankiewicz

Crime is a serious problem in many countries and societies. The consequence of a crime for the victim is both physical and psychological. In 2010 the Swedish government presented a bill to the parliament about harsher sentence for violent crimes. What arguments did the government have in support of a harsher and stricter sentence for a violent crime, and what were the arguments against the bill? What are the arguments against from the opponents in the parliament? Through an argument analysis of relevant documents from the government and the parliament, arguments was identified as pro-argument or contra-argument. They was then analyzed with respect to scientific articles and writings in the matter of deterrence and violent crimes. Most of the studies in the question of deterrence and crime are of a weak methodology. Some new research, however, shows that there might be a deterrent effect of harsher and stricter sentence. The government or those supporting its bill in the parliament, nevertheless never speak of a deterrent effect as a reason for their bill. The important factor for them is the development of society and that the victim feels compensated. The opponents of the bill on the other hand mostly discuss the lack of evidence for harsher sentence being deterrent and ask for more crime-preventive work.

Keywords: Argument analysis, Deterrence, Government bill, Rhetoric analysis, Violent crimes

Nyckelord: Argumentationsanalys, Avskräckning, Proposition, Retorikanalys, Straff, Våldsbrott,

Stort tack!

Jag vill ta tillfället i akt att tacka Ardavan Khoshnood för att han samtalat med mig och introducerat mig i kriminologins värld, och då främst frågan om brott, straff och avskräckning.

Främst och allra mest vill jag dock rikta ett varmt, uppriktigt och hjärtligt tack till min handledare Professor Ingrid Sahlin som tålmodigt, engagerat och hängivet stöttat och bistått mig i detta arbete.

Jag är dock ensam ansvarig för de brister som uppsatsen har.

Innehållsförteckning

1 Inledning	5
1.1 Syfte och frågeställning.....	6
1.2 Avgränsning	6
1.3 Definition	6
1.4 Disposition	7
2 Metod	8
2.1 Argumentationsanalys.....	8
2.1.1 Kritik av metoden	10
2.2 Retorikanalys	10
2.3 Tillvägagångssätt.....	10
2.4 Etiska överväganden.....	12
3 Teori	12
4 Material	13
5 Straffets avskräckande effekt	14
5.1 Genomgång av forskning	14
5.1.1 Till stöd för strängare straff	15
5.1.2 Brottsförebyggande arbete istället för strängare straff.....	17
5.2 Diskussion	19
6 Argumenten	22
6.1 Pro-argument	22
6.2 Contra-argument.....	26
6.3 Argumentöversikt	27
7 Diskussion	28
7.1 Argumenten i relation till forskning.....	28
7.2 Retorik.....	30
8 Slutsats	33
9 Referenser	34
Appendix 1	41

1 Inledning

Brott och kriminalitet medför allvarliga konsekvenser för dels samhället, dels den som drabbas av det. För den drabbade kan ett brott innebära allt ifrån somatiska skador till ekonomiska förluster och psykologiska besvär (Berman et al. 1996; Frieze, Hymer & Greenberg 1987; Miller, Cohen & Rossman 1993). För samhället kan konsekvenserna av ett brott handla om allt ifrån ekonomiska skador (Howitt 2009, s. 91, 123; McCollister, French & Fang 2010) till ökad risk för att allmänheten förlorar förtroendet för samhället i allmänhet och de brottsbekämpande myndigheterna i synnerhet (Khoshnood, personlig kommunikation, 3 december 2015). Inte så överraskande är således bekämpning av brottslighet av ett stort värde för samhället och dess medborgare.

Kanske inte så överraskande att det är våldsbrott som främst bidrar till starka känslor hos allmänheten. En bidragande faktor är den stora mediabevakningen av sådana brott. Med mediabevakningen följer även politiska utspel. Ett av de sätt som ett samhälle försöker bekämpa brott på inte minst våldsbrott är att genom sina dömande organ dela ut straff. Varje samhälle har ju lagar och regleringar som dess medborgare är ålagda att leva efter och följa. Om någon bryter mot dessa har staten möjlighet att genom just dessa lagar agera mot den enskilde invånaren och via sitt rättssystem ställa denne till svars och utdela någon form av påföljd som ofta är böter eller fängelse.

Just frågan om straff och dess roll i samhället är något som under sekler varit föremål för diskussion och debatt. Egentligen är det inte så anmärkningsvärt; inom samhällsvetenskapliga områden ställs oftast människors åsikter och värderingar mot varandra (Eliasson-Lappalainen & Szebehely 2008:65-66). Inte minst gäller detta inom politiska partier och ideologier där traditionsmässigt högern alltid förespråkade hårdare och strängare straff medan vänstern oftast motsatt sig detta (Tham 2001).

Förespråkare för hårdare och strängare straff menar att ett högt straffvärde har en avskräckande effekt och/eller en annan effekt som minskar brottsligheten. Straff i avskräckande syfte är inget nytt och kallas inom svensk rätt för allmänprevention (Jareborg & Zila 2010, s. 74). Genom straff för diverse lagbrott försöker lagstiftaren avskräcka andra från att begå brott. Man kan även uttrycka sig som så att samhället utnyttjar den kriminelle för att genom att straffa denne statuera ett exempel som antas avskräcka andra från att begå det brott som bestraffas. De som motsätter sig hårdare och strängare straff menar å andra sidan att det inte har någon effekt eller i så fall bara en liten effekt på brottsligheten eller rentav förvärrar

den och att fokus istället borde ligga på vad som orsakar brottsligheten om man vill minska den.

Det är av intresse att tydligare studera hur den politiska debatten i Sverige ser ut. Hur yttrar sig politiska partier i frågan kring straff för våldsbrott, hur och när refererar de till vetenskap och vilken vetenskap samt vika argument för de fram?

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med detta arbete är att genom en argumentationsanalys kunna få en bättre bild av olika ståndpunkter för och emot strängare/hårdare straff för våldsbrott. En argumentationsanalys kommer att göras på den proposition som regeringen presenterade år 2010 gällande en skärpning av straffen för våldsbrott. Även justitieutskottets betänkande, partiernas olika motioner samt protokoll från debatten i riksdagen om propositionen kommer att analyseras. De argument som framförs samt retoriken som används kommer att analyseras. Min frågeställning blir således: Vilka argument förs fram av våra politiska förespråkare och partier för och emot skärpta straff för våldsbrott i och i samband med regeringens proposition? Vilken retorik används? och hur relaterar dessa argument till tidigare studier?

1.2 Avgränsning

Studien avgränsas till att enbart behandla alliansregeringens proposition om ”Skärpta straff för allvarliga våldsbrott m.m.” (2009/10:147) samt olika utlåtanden om denna proposition nämligen justitieutskottets betänkande (2009/10:JuU32), protokoll från debatten i riksdagen (Riksdagen 2010) och de motioner som andra partier skrivit med förslag till ändringar, avslag eller bifall till regeringens proposition (2009/10:Ju13 [S]; 2009/10:Ju11 [MP]; 2009/10:Ju12 [M] ; 2009/10:Ju10 [V]).

Med tanke på att det är ovannämnda proposition och till den länkade betänkande, motioner samt riksdagsdebatt som kommer att diskuteras avgränsas uppsatsen således även till att enbart diskutera argument för och emot högre/strängare straff för de våldsbrott som regeringens proposition behandlar. Andra typer av brott kan komma att nämnas men huvudfokus ligger på våldsbrott.

1.3 Definition

Våldsbrott definieras inte tydligt i regeringens proposition som studeras i detta arbete. Propositionen nämner dock återkommande ”allvarliga våldsbrott” och i samband med det diskuteras även följande brott: grov misshandel, synnerligen grov misshandel, annan grov misshandel, utpressning (grovt brott) samt vållande till annans död (grovt brott).

Misshandelsbrotten är reglerade i Brottsbalken (1962:700) kap 3, §§ 5-6. Utpressning behandlas i Brottsbalken (1962:700) kap 9, § 4. Vållande till annans död regleras i Brottsbalken (1962:700) kap 3, § 7. I debatten kring propositionen diskuterades även andra våldsbrott nämligen våldtäkt, koppleri, sexköp samt stalking. De tre första är reglerade i Brottsbalken (1962:700) kap 6, §§ 1, 4, kap 6, § 12 respektive kap 6, § 11. Stalking eller olaga förföljelse som det kallas i svensk rätt regleras i Brottsbalken (1962:700) kap 4, § 4b, och blev en lag 1 oktober 2011.

1.4 Disposition

I kapitel 1 har jag i en kort inledning bland annat presenterat studiens syfte och frågeställning. I kapitel 2 diskuteras studiens metod som så smått övergår till kapitel 3 där jag diskuterar kort kring teorin. Kapitel 4 beskriver de material som ligger till grund för denna uppsats. Kapitel 5 diskuterar forskningsstödet för att straff har en avskräckande effekt. I kapitel 6 presenteras de argument som regeringen anförde i sin proposition och i de länkade dokumenten och debatten. I kapitel 7 diskuteras argumenten, studierna som presenterats samt retoriken som använts i de analyserade dokumenten. Kapitel 8 avslutar det hela med en slutsats. Uppsatsens upplägg kan egentligen delas in i tre delar:

- Del 1: Här diskuteras frågan om straffets eventuella avskräckande effekt på brottslighet. Detta hittar vi i kapitel 5.
- Del 2: Argumenten presenteras i kapitel 6.
- Del 3: Diskussion och analys som finns i kapitel 7.

2 Metod

Metoden i en studie är förmodligen dess viktigaste del då hela upplägget och tillvägagångssättet är högst avgörande för en studies framgång (King & Wincup 2007). Med hänsyn till uppsatsens syfte och frågeställning är argumentationsanalys det som är mest lämpligt och som jag kommer att använda mig av i detta arbete.

Argumentationsanalys är en kvalitativ metod. Bryman (2011, s. 40, 340-341) förklarar den kvalitativa metoden som en process där vikt läggs på ord och text och inte siffror som vid kvantifiering som är den kvantitativa metodens främsta fokus.

Den absolut viktigaste delen av denna studie är genomgången och analysen av olika dokument alltså ord och text. Ingen numerisk beräkning används varför den kvantitativa metoden lämnas utan avseende. Ett problem med kvalitativa studier är dock att analys av en stor mängd material är tidskrävande (Bryman 2011, s. 510). Så är även fallet i denna studie. Genom att använda mig av enbart den proposition som skall studeras, justitieutskottets betänkande, de få motioner och riksdagsdebatten som är länkade till den kan jag undkomma denna problematik.

En tydlig kritik av den kvalitativa metoden är att den skulle vara alldeles för subjektiv och impressionistisk samt att resultaten bara speglar forskarens egna uppfattningar (Bryman 2011, s. 368). Jag kan till viss del hålla med om denna kritik men genom att vara grundlig och systematisk i min analys samt tydligt presentera den och de textstycken jag tolkar kan denna kritik minskas. Vidare får det inte glömmas att alla vetenskapliga metoder har sina brister och kritik. Det viktiga är att som forskare vara medveten om de tillkortakommanden som metoder kan ha och ha det i beaktande under forskningens gång.

2.1 Argumentationsanalys

Argumentationsanalys är en typ av innehållsanalys. Det sistnämnda innebär att det är innehållet i olika texter och dokument som skall analyseras och studeras (Bryman 2011, s. 281-283, 505).

En innehållsanalys skall vara både systematisk och objektiv. Hur forskaren gått tillväga för att ta fram och välja texter och på basis av vilka kriterier som dessa analyseras och tolkas måste beskrivas. Målet är att göra det lätt för läsaren att kunna förstå resonemanget och samtidigt göra forskningen replikerbar (Bryman 2011, s. 282; May 2001, s. 226, 229).

Argumentationsanalys är ett välbeprövat och känt sätt att analysera texter på. Främst gäller detta politiska tal och skrifter där författaren oftast argumenterar för eller emot ett ämne

(Björnsson, Kihlbom & Ullholm 2009). Således passar denna metodik alldeles utmärkt denna studie där fokus ligger på främst politiska texter.

Bergström & Boréus (2005, s. 91, 101) menar att argumentationsanalyser delas in i tre delar vars syfte är att analysera innehållet i en text. Dessa tre delar är följande:

1. *Deskriptiv del*: Argumenten som framförs i texten gällande det ämne som studeras, identifieras.
2. *Preskriptiv del*: Argumenten som identifierats, analyseras. Hur den ställer sig till saklighet och rationalitet undersöks.
3. *Värderande del*: I denna sista del bedöms huruvida argumenten stärker eller försvagar ståndpunkten. Här spelar även beviskraften in och hur mycket sanning det ligger i argumentationen, vilket tydligt påverkar dess beviskraft.

Den preskriptiva och värderande delen går i denna uppsats till stor grad i varandra och kompletterar varandra. Hur argumenten ställer sig till saklighet (preskriptiv del) och hur beviskraften ser ut (värderande del) diskuteras tillsammans under de kommande kapitlen.

Det finns olika sätt att göra en argumentationsanalys på men det som passar denna studie bäst är det som den norska filosofen Arne Naess kallade Pro et contra-analys som innebär att argument för och emot ett ämne ställs mot varandra (Bergström & Boréus 2005, s. 95, 101). Viktigt att ha i åtanke är att det inte är enbart argument i sig som ställs mot varandra men även resonemang som syftar till att förstärka eller försvaga ett påstående eller en ståndpunkt är av vikt att identifiera och analysera.

Pro et contra-analysen går ut på att förstå den tes som den analyserade texten försöker få fram och därefter identifiera de argument som är för eller emot. För varje text kan således pro-argument (P) och/eller contra-argument (C) radas upp för vidare analys. Pro-argumenten och contra-argumenten kommer att numreras P1, P2 och så vidare, respektive C1, C2 och så vidare när de presenteras. Underargument som stödjer huvudargumenten kommer att numreras som P1P1, P1C1 och så vidare (Bergström & Boréus 2005, s. 101). Ett argument som alltså stödjer ett contra-argument, kommer att benämnas P1C1.

För en Pro et contra-analys är som nämnts ovan den värderande delen av vikt. Denna del brukar delas i tre delar; argumentets relevans granskas, argument som inte tydligt framgår av texten synliggörs och till slut värderas beviskraften hos argumenten i förhållande till dels fakta dels tesen (Bergström & Boréus 2005, s. 91, 95, 101). Just vad argumenten grundar sig

på är något som även Hellspång (2001, s. 108) diskuterar i sin bok där han bland annat diskuterar argumentationsanalys.

2.1.1 Kritik av metoden

Den främsta kritiken som jag anser kan riktas mot argumentationsanalysen är att den kan vara subjektiv alltså att analysen kan göras utifrån ens egna tankar och ideologi och kan således ge upphov till bias. Risken för detta problem åtminstone till viss del kan minskas genom att författaren tydligt argumenterar för sin metod. Ett annat sätt att minska detta problem är att citera frikostigt från den/de dokument som analyseras för att ge läsaren all tillgänglig information. Vidare är de dokument som är föremål för analys i denna uppsats offentliga och kan enkelt granskas av läsaren själv.

En annan kritik som kan riktas mot denna metod men som egentligen är ett potentiellt problem riktat mot författaren är att argumenten som skall analyseras måste tolkas och utredas mycket noggrant. Vidare måste även underförstådda argument och påståenden tas med för att få en heltäckande och korrekt bild. Just den sista punkten är av värde att anmärka; hur säkert är det att man kan fånga upp ett argument som är menat att vara underförstått?

Det viktigaste sättet att kunna minska risken för de problem som beskrivits här ovan är enligt mig att vara varse om dem och alltid ha med dem i bakhuvudet under arbetets gång.

2.2 Retorikanalys

En viktig del av argumentationsanalysen är retorik vars mål är att övertyga tredje part om ett ämne och således påverka denna. Tre begrepp är centrala inom retoriken; logos, ethos och pathos. Dem här tre används för att på ett systematiskt och tydligt sätt kunna framföra hur en persons retorik fungerar och hur den är menad att påverka tredje part.

Genom logos försöker talaren att vädja till tredje parts – läsarens eller åhörarens – rationalitet. Även vid ethos vädjar talaren till tredje part men denna gång genom att försöka visa trovärdighet. Genom pathos försöker talaren att väcka känslor hos tredje part. (Bergström & Boréus 2005, s. 89)

I kapitel 7.2 diskuteras detta närmare.

2.3 Tillvägagångssätt

För att förenkla för läsaren och för att göra det enkelt för denne att följa hur arbetet gått till och således göra den replikerbar (åtminstone så gott det går) följer här en kronologisk redovisning:

1. Via riksdagens hemsida, <http://www.riksdagen.se>, identifierades regeringens proposition om ”Skärpta straff för allvarliga våldsbrott m.m.” (2009/10:147), justitiekommitténs betänkande (2009/10:JuU32) gällande propositionen, protokoll från debatten i riksdagen (Riksdagen 2010) och de motioner som andra partier skrivit gällande propositionen (2009/10:Ju13 [S]; 2009/10:Ju11 [MP]; 2009/10:Ju12 [M]; 2009/10:Ju10 [V]). En bedömning skall i vanliga fall göras av huruvida dokumenten uppfyller kriterierna om autenticitet, trovärdighet, representativitet samt begriplighet (May 2001, s. 226-230). Någon större tid på detta kommer inte att läggas då riksdagens hemsida som innehåller denna proposition och länkade motioner samt debatt är en trovärdig källa.
2. Dokumenten har lästs igenom flera gånger för att jag skulle få en tydlig kännedom om deras uppbyggnad och struktur.
3. Den deskriptiva delen av argumentationsanalys genomfördes; argument i texten som förespråkar alternativt talar emot strängare straff identifierades och togs ut ur texten och betecknades. Dessa argument presenteras under kapitel 6.
4. Den preskriptiva delen av argumentationsanalysen diskuteras under diskussionskapitlet kapitel 6. Denna punkt har jag lagt mest tid på.
5. Den sista delen av argumentationsanalysen talar om beviskraften alltså den värderande delen. Egentligen behövs inte denna del då de texter jag analyserar är politiska texter som inte enbart stödjer sig på rationella argument. Med det sagt har jag under kapitel 7 också till stor del fokuserat på vad vetenskapen säger vad bekommer de olika argumenten. På det sättet får vi även en inblick i den värderande delen.

För att kunna genomföra en noggrann analys av punkt 5 krävs tillgång till vetenskapliga artiklar och böcker som diskuterar ämnet:

1. Artiklar och böcker i ämnet som instuderats sedan tidigare kommer att diskuteras.
2. Dessa kommer därefter att sättas i relation till de argument som regeringens och riksdagens dokument framför.
3. Sedan kommer analysen av hur argumenten framförts med respekt till logos, ethos och pathos samt hur dessa argument relateras till vetenskapen.

Jag har under mitt arbete haft förmånen att genom personlig kommunikation med kriminologen Ardavan Khoshnood ställa frågor och diskutera sådant som uppsatsen tar upp.

Att kunna tala med en som är kunnig inom det område som jag studerar har hjälpt mig att tydligare förstå vissa resonemang och diskussioner.

Khoshnood är en offentlig person och van vid att ställa upp på intervjuer och samtal. Han är väl införstådd med att hans namn och tankar kring det ämne som diskuteras kommer att publiceras i denna uppsats och det har han inga invändningar mot.

Närmare information om Khoshnood finns i appendix 1.

2.4 Etiska överväganden

Etiska övervägande är av stort vikt i olika studier och undersökningar även om de kan vara hämmande (May 2001, s. 79-80). Denna studie är en genomgång av en samling offentliga politiska texter.

I studien kommer namn att nämnas på dem som skrivit propositionen och motionerna samt uttalat sig i betänkandet från Justitieutskottet och deltagit i debatten som tog plats i riksdagen. Risken för att detta skulle bidra till att de far illa är mycket låg då deras text(er) är offentliga och välkända. Vidare är dessa personer politiker och således offentliga personer. Ett alternativ vore att avidentifiera texterna men det skulle innebära en svårighet för läsaren att kontrollera huruvida den text jag refererar till verkligen finns. Då texterna redan är offentliga som nämnts tidigare är risken för någon form av etisk oredlighet mycket liten.

3 Teori

Argumentationsanalysen som i detalj beskrivits under metod-delen och som även senare kommer att diskuteras, utgör stommen i denna uppsats. Den är så pass omfattande och täcker syftet på ett så pass effektivt sätt att den även används som teori.

4 Material

Två typ av material har använts i denna uppsats. (1) Det handlar om böcker och vetenskapliga artiklar publicerade i diverse tidskrifter. Denna litteratur är antingen känd sedan tidigare för mig, har presenterats för mig av min handledare eller har sökts fram via "Google Scholar", med sökord som "deterrence", "crime and deterrence" samt "penalty and deterrence". (2) Vidare används även Allianspropositionen (2009/10:147) gällande skärpt straff för våldsbrott, justitieutskottets betänkande (2009/10:JuU32), protokoll från debatten i riksdagen (Riksdagen 2010) samt fyra motioner som diskuterar denna proposition. Propositionen presenterades av förra Alliansregeringen och skrevs under av statsminister Fredrik Reinfeldt och justitieminister Beatrice Ask. Den föreslår skärpningar av straff vad gäller ett antal grova våldsbrott. Justitieutskottets betänkande diskuterar noggrant propositionen. I utskottet finns flertalet riksdagspartier presenterade. Protokoll från riksdagsdebatten gällande denna proposition är transkriberad och samtliga ledamöter som deltog i debatten är således omskrivna. Vad bekommer de motioner som diskuterar propositionen är de som följer:

- *Motion 2009/10:Ju10* av ledamöter från Vänsterpartiet som kritiserar regeringens förslag.
- *Motion 2009/10:Ju11* av ledamöter från Miljöpartiet som kritiserar regeringens förslag.
- *Motion 2009/10:Ju12* av en ledamot från Moderaterna som ställer sig bakom regeringens förslag. I denna motion framförs det dock inga som helst argument för eller emot frågan om strängare straff varför den lämnas utan avseende.
- *Motion 2009/10:Ju13* av ledamöter från Socialdemokraterna. Inga argument presenteras till stöd för regeringens proposition trots att de skriver att Socialdemokraterna ställer sig bakom regeringens proposition. Däremot koncentrerar sig motionen istället på att regeringen även borde skärpa straffen för en rad sexualbrott. Denna motion lämnas utan avseende i argumentationsanalysen då inga argument härifrån kan presenteras.

5 Straffets avskräckande effekt

Trots att vi dagligen hör om och talar om brott är det inte alltid tydligt vad som menas med det. Någon större definitionsproblematik torde det egentligen inte föreligga då Brottsbalken (1962:700) kap 1, § 1 tydligt fastslår vad brott är: ”Brott är en gärning som är beskriven i denna balk eller i annan lag eller författning och för vilken straff som sägs nedan är föreskrivet”. Bryter en medborgare mot detta och begår ett brott som upptäcks och beivras kommer denna att lagföras och dömas till ett straff.

Det finns ingen konsensus kring varför samhällen har straff som en sanktion mot en brottsling. Samtidigt som många menar att straff är ett sätt att kontrollera brottslighet och avskräcka andra från att begå brott (Buikhuisen 1974; Erickson, Gibbs & Jensen 1977; Garland 1990) menar andra att straffet har föga effekt på kriminalitet och/eller att straffets roll inte skall vara att bestraffa någon men att vårda denne och göra denne redo för ett liv i samhället fri från brottslighet och kriminalitet (Du Rées & Sarnecki 2013; Dölling et al. 2009; Jareborg & Zila 2010).

5.1 Genomgång av forskning

Jeremy Bentham, vars verk från 1823 talar om vikten av avskräckning inom brottslighet är en av pionjerna inom kriminologin. Han har tydligast förespråkat hårdare straff för brott. Tillsammans med Italienaren Beccaria menade de att avskräckning är straffets viktigaste del och består av två delar; certainty – alltså vissheten om att gärningsmannen kommer att upptäckas och bestraffas, samt severity of punishment – alltså straffets hårdhet (Buikhuisen 1974; Chiricos & Waldo 1970; Erickson, Gibbs & Jensen 1977). Beccaria menade att en person begår brott på grund av “the despotic spirit [] which is in every man” och att det enda sättet att bekämpa det är via bestraffning (Paternoster 2010). Trots olika åsikter finns det en viss enighet om att vissheten att kunna upptäckas och bestraffas (certainty) är viktigare än just straffets hårdhet (Kennedy 1983).

Under de senaste decennierna har dock allt fler röster höjts om att strängare och hårdare straff inte har någon större effekt och till och med kan bidra till mer kriminalitet (Nagin 2012). Tyvärr finns det alldeles för få studier i ämnet för att med säkerhet kunna bedöma huruvida strängare och hårdare straff verkligen är avskräckande eller inte. Det går inte heller att uttala sig generellt avseende olika slags brott eller förövare. Jag anser att de allra flesta studier som gjorts inom ämnet är baserade på statistik och svag metodik som bidrar till svårigheter att ta några generella slutsatser. Dölling et al. (2009) visar i en modern och imponerande meta-analys av 700 studier i frågan om avskräckning (deterrence) att hela 562 av dessa var baserade

på statistik (n=391) eller enkäter (n=171). Enbart 50 studier var baserade på någon form av experiment varav närmare 60% var tvärsnittstudier och resten longitudinella studier/paneldiskussioner. Författarna drar slutsatsen att det teoretiska ramverk som forskningen kring frågan om avskräckning bygger på är svag och svår att testa empirisk. Konklusionen av meta-analysen blev att avskräckning hjälper till att minska viss brottslighet nämligen vissa småbrott (snatteri, trafikbrott osv.). Att straffets hårdhet har en större effekt på småbrott som nämnts ovan är något som också får stöd i annan litteratur (Chalfin & McCrary 2014; Levitt 1998; Paternoster 2010). I en retrospektiv studie av straffets betydelse för stöld i Sverige mellan åren 1841 och 1985 kunde däremot forskarna inte hitta någon större evidens för teorin om avskräckning (von Hofer & Tham 1989).

5.1.1 Till stöd för strängare straff

Chalfin et al. (2014) poängterar att det finns delade meningar kring frågan om straff och avskräckning men menar att det ändå finns en koppling mellan hårdare och strängare straff (harsher sanctions) och avskräckning från att begå brott. Till sitt stöd har han ett flertal andra studier som är utförda i modern tid. Helland och Tabarrok (2007) undersökte den amerikanska lagstiftningen 'three strikes law' och kom fram till att denna lagstiftning som innebär att den som begår ett tredje brott döms till ett strängt straff har bidragit till en tydlig avskräckande effekt. Minskningen var närmare hela 20% bland de gärningsmän som redan begått två brottsliga handlingar. Således bekräftade Helland och Tabarrok (2007) tidigare studier med mer eller mindre liknande resultat (Kessler & Levitt 1999; Shepherd 2002). För att visa komplexiteten i frågan om avskräckning och hur olika forskare kan tolka statistik olika samt hur viktigt metodiken är kan även studien av Marvell och Moody (2001) nämnas. Den visade ingen minskning av brottslighet med tanke på frågan om 'three strikes law'. Tvärtemot såg man en viss ökning av mord/dråp.

I en annan studie från Italien kunde Drago et al. (2009) göra en sällsynt experimentell studie då italienska fängelser blev överfyllda. Det italienska parlamentet beslutade då att kring 20 000 fångar skulle släppas ut ur fängelset. Samtliga fick då en strafflindring med 3 år. Lagen stadgade även att om den friade återföll i brottslighet inom en femårsperiod skulle det ge ett extra straff utöver det nya straffet. Det extra straffet som var mellan 1 och 36 månader var den tid återstod av det tidigare fängelsestraffet när personen friades. Efter att ha följt dem efter deras frigivning kunde forskarna se att de med lägre kvarvarande straff begick fler brott än de som hade ett högre kvarvarande straff. Författarna visade också att ett tillägg av strafftiden på en månad bidrog till viss minskning av brottslighet.

I en tredje studie forskade Bell et al. (2014) på de upplopp som skakade London under augusti 2011. Veckan efter det att upploppen avslutades hade 1836 misstänka gripits varav 1009 senare åtalades. Det brittiska domstolssystemet reagerade hårt och beslutade att dels häkta samtliga som greps dels dela ut strängare och hårdare straff till dessa än vanligt för liknande brottsligt verksamhet som dock inte varit del av ett upplopp. Att straffen skulle bli hårdare för att gärningsmännen deltagit i upploppet kom som en överraskning för både allmänheten och gärningsmännen. Forskarna kunde se att det fanns en betydande sänkning av brottsligheten i både de områden som var drabbade av upploppen och de områden som inte drabbades av detsamma. Även i helt andra områden av London som inte ens låg nära upploppsområdet såg man en minskning av brottsligheten. Författarna drar slutsatsen att domstolarnas indelning av ”upploppsbrott” som straffades betydligt hårdare och ”icke-upploppsbrott” som straffades enligt gängse rutiner bidrog till en avskräckning så att brottsligheten i London vad gäller ”upploppsbrott” minskade betydligt.

I en artikel där Paternoster (2010) diskuterar frågan om avskräckning dras slutsatsen att det finns en viss marginell effekt i avskräckning vad gäller hårdare och strängare straff. Bland annat hänvisar han till två studier av Spelman (2000) respektive Levitt (2004) som förklarar hur Bill Clintons reformer inom kriminalpolitiken under 90-talet vilka innebär hårdare tag i många olika avseenden bidrog till en minskning av brottsligheten av hela 20-30%.

Khoshnood (personlig kommunikation, 3 december 2015) menar att frågan om avskräckning är högst politiserad inte minst i Sverige där höger och vänster tydligt har tagit ställning i frågan och befinner sig på motsatta sidor av skalan. Detta har enligt honom bidragit till en skev diskussion i både debatter och i media. Khoshnood anser att det är tydligt av vetenskapliga studier att det finns en avskräckning vad bekommer hårda och stränga straff. Bland annat hänvisar han till en del av de studier som presenterats ovan. Han poängterar dock att hårda och stränga straff inte ensamt kan reducera brottsligheten och att det även behövs en parallell reform inom den sociala sfären. En kritik som han riktar mot en del forskare är att fokus ligger alldeles för mycket på huruvida högre och strängare straff sänker brottsligheten eller inte. Han vill gärna att diskussionen skall vidgas och tar några intressanta exempel:

1. Med högre straff i lagstiftningen för en del brott kan polisen lättare och på ett tidigare stadium få tillgång till diverse tvångsmedel som till exempel hemlig kameraövervakning med mera.
2. Han tycker att vi de senaste åren har sett en kulturändring inte minst i Sverige där allmänheten vill att den skyldige skall ”betala hårt” för att ha tagit livet av någon eller

våldtagit någon. Det handlar om en "hämnad-tanke" från samhällets sida. Att det skall kosta att begå brott. Han ser en fara i att befolkningen kan förlora förtroendet för samhället och inte minst dess brottsförebyggande, brottsbekämpande och dömande organ om man inte känner att någon får det straff som denne "förtjänar".

3. En tredje exempel som Khoshnood kopplar direkt till Malmö är att genom högre straff kan man under en längre tid låsa in kriminella och således hålla dem undan samhället. På det sättet menar han att man oftast och väldigt fort ser en minskning av brottsligheten. Han får stöd i denna tanke även från andra forskare (Nagin 2012; Paternoster 2010). Khoshnood tycker att när de ökända M- och K-falangen var som mest aktiva i Malmö med flertalet skjutningar i veckan så var det under flera månader lugnt när båda ledarna av falangen gripits och lagfördes.
4. Sist menar Khoshnood att genom att låsa in kriminella och då främst yrkeskriminella och gängkriminella i fängelse under en längre tid får polisens underrättelsetjänst en unik möjlighet att genom diverse operationer försvaga den organisation som de tillhör. Vidare tror han att polisen får en betydligt bättre bild av gänghierarkin när några fångslas och andra aktörer i gängen måste in.

5.1.2 Brottsförebyggande arbete istället för strängare straff

Den välkände kriminologen Nagin (2012) påpekar att bestraffning absolut har en viss avskräckande effekt men att det inte är där huvudfokus borde ligga om man vill minska brottsligheten. Chalfin och McCrary (2014) diskuterar till exempel vikten av tillgång till arbete och lön som viktiga faktorer för att hålla sig undan brottslig verksamhet. Denna typ av tänkande att andra faktorer än just straff är viktigare är vanligt förekommande inom den sociologiska och kriminologiska disciplinen. Ofta diskuteras frågan om utbildning och dess vikt; inte enbart för att skolor fungerar som brottspreventiva institutioner utan också för att med utbildning kommer vanligtvis även en sysselsättning (Gottfredson, Wilson & Najaka 2006; Pallas 2003; Savage 2009). Just frågan om sysselsättning är något som många kriminologer ofta diskuterar då de menar att det dels påverkar rutinaktiviteter dels visar hur väl anpassad man är till samhället då en sund anpassning bidrar till att personen istället för att syssla med brottslig verksamhet antingen jobbar, studerar eller har någon annan form av sysselsättning (Bijleveld & Smit 2006; Tita & Griffiths 2005). Även frågan om socioekonomiska förhållanden är något som diskuteras ofta och som även blivit en politisk fråga. Många forskare menar att det finns en väletablerad relation mellan låg socioekonomisk status och dåliga socioekonomiska förhållanden med brottslighet (Aaltonen et al. 2012; Bijleveld & Smit 2006; Gottlieb et al. 1990; Meier & Miethe 1993; Savage 2009). Några av

Sveriges främsta forskare menar också att samhället istället för att fokusera på strängare och hårdare straff borde satsa på andra reformer som till exempel att förbättra människors sociala förhållanden (Amnell 2007; Du Rées & Sarnecki 2013; Fries & Sarnecki 2010; Sarnecki & Szulkin 2011).

Nagin (2012) diskuterar i sin skrift frågan om avskräckning ur flera synvinklar och har en ganska sund framställning där man inte kan anklaga honom för någon form av bias egentligen. De synvinklar som främst är av intresse är; 1) lagändringar och regleringar, 2) påverkan på makro-nivå, 3) perceptuell avskräckning samt 4) fängslande. Det som enligt Nagin (2012) har bäst effekt och är avskräckande är lagändringar och regleringar (policy changes). Han menar att under en kort period är den avskräckande effekten av en strängare och hårdare lagstiftning tydlig men att denna effekt med tiden bleknar bort inte minst på grund av att kriminella lär sig att undvika ett gripande och i mindre grad tänker på bestraffningen då den mediala uppmärksamheten kring den nya lagstiftningen försvinner. Även Paternoster (2010) stödjer denna tes. Han konstaterar att "[...] the literature seems to suggest that there is a marginal deterrent effect to some changes in criminal justice policy." (Paternoster 2010, s. 818) Med en makro-nivå studie menar Nagin att studien gäller effekter på till exempel staten eller regionen. Frågan är då vad som bidrar till att brottsligheten i vissa områden är mindre än i andra och vilka faktorer som är av vikt. I de studier som gjorts visar de flesta att frågan om avskräckning är den som är minst viktig och att sociala faktorer är betydligt viktigare. Detta finns det ganska mycket stöd för i litteraturen som jag diskuterat ovan. Cusson (1993) menar också att frågan om individens vänner samt nära och kära är av stor vikt. Genom att begå brottslig handling kan individen isoleras från omgivningen. Han citerar flera andra författare i detta ämne och menar att rädslan för att förlora vänner samt nära och kära kan ha en större avskräckningseffekt än strängare och hårdare straff.

Perceptuell avskräckning som Nagin (2012) diskuterar handlar främst om enkätstudier där individer får berätta hur mycket de avskräcks av vissa faktorer som till exempel hårdare straff. Dessa studier har visat att det är högst individuellt och några generella slutsatser kan inte tas. Som nämnts ovan har sådana studier vanligtvis en svag metodik. Även fängslandets (imprisonment) effekt diskuteras. Här menar Nagin (2012) att studier visar viss minskning av brott när kriminella fängslas men att ingen tydlig avskräckning kan ses. Tvärtom citerar han studier som visar att fängslande försvagar det sociala bandet till samhället ytterligare som i sin tur bidrar till ökad recidivism och således brottslighet.

Trots att litteraturen är oenig gällande frågan om högre straff och avskräckning finns det dock en konsensus om att en hög polisiär närvaro har en avskräckande effekt (Chalfin &

McCrary 2014; Owens 2011). Detta visar bland annat komplexiteten i det som benämns avskräckning och hur den är kopplad till fler faktorer än just hårdare och strängare straff. Med det sagt skall det kort nämnas, för att avskräckning skall ha en effekt måste den kriminelle eller den potentielle brottslingen ha en diskussion med sig själv och göra en risk-bedömning kring möjligheten att avslöjas, gripas och därefter lagföras och sätta det i relation till det straff denna eventuellt kommer att få (Cusson 1993; Kennedy 1983; Nagin 2012). Många forskare menar således att om en individ inte kan göra en sådan riskbedömning, inte vill eller inte har tid så faller mycket av tänkandet bakom avskräckning.

5.2 Diskussion

Utifrån den beskrivning som jag gjort ovan kan tyvärr och överraskande nog ingen större konklusion tas. De flesta studier som diskuterar frågan om avskräckning och brottslighet har en svag metodik vilket egentligen är en självklarhet; en kontrollerad, blind och randomiserad studie är svårt om icke omöjligt att utföra.

De studier som jag gått igenom kan dock ge en viss inblick i relationen mellan avskräckning och brottslighet. Det finns flera studier som visar att högre och strängare straff inte har någon avskräckande effekt (t.ex. Dölling et al. 2009; Marvell & Moody 2001; Nagin 2012). Å andra sidan visar andra studier att högre och strängare straff visst har en avskräckande effekt (Bell, Jaitman & Machin 2014; Drago, Galbiati & Vertova 2009; Helland & Tabarrok 2007). Kontentan av dessa torde bli att det faktiskt finns viss evidens att högre och strängare straff *kan* vara avskräckande. Många forskare bekräftar faktiskt detta men menar att det enbart gäller vissa brott som till exempel snatteri, stöld, skattebrott, trafikbrott med mera (Chalfin & McCrary 2014; Dölling et al. 2009; Levitt 1998; Paternoster 2010). Men även här finns det studier som talar emot (t.ex. von Hofer & Tham 1989).

Att påstå att straff inte har någon som helst avskräckande effekt för brott och då även våldsbrott är felaktigt. Att påstå att lösningen på brottsligheten finns i högre och strängare straff är samtidigt också felaktigt. Många studier har dessutom visat att den avskräckande effekten kan vara kortvarig (t.ex. Nagin 2012).

En intressant diskussion som många av de studerade artiklarna tar upp är frågan om rationalitet. För att strängare och högre straff skall kunna ha effekt måste den potentielle gärningsmannen kunna kalkylera och göra en riskbedömning. I många fall händer detta i andra fall inte så mycket. Frågan är hur det ligger till med just våldsbrott? Khoshnood (personlig kommunikation, 3 december 2015) menar att stränga och hårda straff förmodligen inte har någon större effekt på våldsbrott vad gäller enskilda dispyter som till exempel äger

rum på krogen. Dessa brott är enligt honom mest spontana och så kallade "crime of passion". Andra studier bekräftar att en hel del våldsbrott är spontana och plötsliga där förövaren inte kan eller ens hinner göra en kalkyl av hur mycket straff han egentligen får (t.ex. Kennedy & Forde 1990; Miethe, Stafford & Long 1987). Khoshnood (personlig kommunikation, 3 december 2015) menar dock att situationen kan vara annorlunda vad gäller organiserade våldsbrott och hänvisar då till gängkriminalitet och grovt organiserad brottslighet. Han tar Malmö som ett exempel och menar att i samband med Malmöpolisens operation Alfred¹ minskade våldet inom gängen; främst såg man en betydlig sänkning i antalet skottlossningar. Det fanns fler poliser än någonsin i Malmö, kriminella punktmarkerades och polisen slog till hårt mot de gängkriminella. Således menar Khoshnood finns det ett visst rationellt tänkande hos de gängkriminella där de väljer att ligga lågt när risken för att avslöjas och gripas ökar. De kriminella vill ogärna hamna bakom lås och bom. Han konstaterar att det inte finns några studier som tydligt stödjer detta men det finns indicier om att viss avskräckande effekt finns vad gäller våldsbrott hos de gängkriminella där det finns tid och möjlighet för att kalkylera och göra en riskbedömning. Frågan är då huruvida det är straffet i sig eller risken för att upptäckas och gripas som är det brottsförebyggande här.

Det som var intressant med att gå igenom studierna inom ämnet avskräckning var att nästan ingen diskuterade frågan om upprättelse för offret, de positiva effekter som högre straff kan ha för polisen, medborgarnas förtroende för samhället med mera. Khoshnood (personlig kommunikation, 3 december 2015) tog upp dessa frågor och väljer även att försvara en del av de forskare som jag diskuterat i denna uppsats och som inte tagit upp dessa frågor. Enligt Khoshnood är hans argument för strängare straff i hög grad kopplade till det politiska landskapet och mycket vilar på ideologiska grunder inte minst frågan om att polisen genom strängare och hårdare straff kan tidigare och tydligare få tillgång till tvångsåtgärder. Det finns ingen stark evidens för att högre och strängare straff kan stävja brottslighet. Det finns ingen stark evidens för det motsatta heller. Nyare studier som dock diskuterats ovan ger vissa indikationer på att stränga och hårda straff kan ha viss effekt på att få ner viss brottslighet. Mer tydlig och bättre forskning är utan tvekan av värde. Frågan anser jag är betydligt annorlunda om man ser på andra aspekter av strängare och hårdare straff. På denna punkt finns det flera goda argument för att ha en starkare och tydligare lagstiftning mot

¹ Efter flera allvarliga och grova våldsbrott i Malmö under 2011 och 2012, däribland skottlossningar som skördat flertalet liv, beslöt Polismyndigheten i Skåne att påbörja "Operation Alfred". Polismyndigheten fick då mer resurser från Rikspolisstyrelsen och en tydlig insats mot gängkriminella påbörjades.

våldsbrott. Inte minst anser jag att frågan om allmänhetens förtroende för rättsväsendet och bättre möjligheter för polisen att beivra och utreda brott är av vikt.

Sammanfattningsvis finns det alltså ingen större konsensus om att hårda och stränga straff har en avskräckande effekt. Det finns många studier som talar för det (Bell, Jaitman & Machin 2014; Drago, Galbiati & Vertova 2009; Helland & Tabarrok 2007; Levitt 2004; Shepherd 2002) och många emot (Chalfin & McCrary 2014; Chiricos & Waldo 1970; Dölling et al. 2009; Nagin 2012). Samtidigt påpekar Khoshnood (personlig kommunikation, 3 december 2015) att det finns flera andra anledningar till varför samhället borde ha strängare och hårdare lagstiftning för brott än just frågan om bestraffning.

I nästa kapitel kommer jag att analysera argumenten för strängare straff i Alliansregeringens proposition samt argumenten för och emot lagförslaget i Riksdagen.

6 Argumenten

I en proposition från 11 mars 2010 (2009/10:147) föreslår regeringen att riksdagen antar propositionen som föreslår höjda straff för allvarliga våldsbrott. I sin proposition framför regeringen en del argument för varför straffet borde höjas. Propositionen diskuteras i Justitieutskottets betänkande, motioner från diverse riksdagspartier och en debatt i riksdagen.

Jag kommer att presentera tesen (T) som kunnat utgrävas efter att ha studerat de texter som är föremål för uppsatsens analys. Tesen är att straffet för våldsbrott bör höjas. För denna tes presenterar jag sedan pro-huvudargumenten det som också kallas argument av första graden och som benämns i texten som P1, P2, P3 och så vidare. Därefter presenterar jag de argument som direkt eller indirekt stödjer huvudargumenten. Dessa argument kallas argument av andra ordningen och benämns P1P1 (alltså ett argument som stödjer det första huvudargumentet), P2P1 (argument två som stödjer det första huvudargumentet) och så vidare. Om det finns contra-argument mot tesen kommer dessa att benämnas som C1, C2 och så vidare. Finns det däremot contra-argument mot ett specifikt pro-argument kommer de att benämnas C1P1 (ett argument som motsätter sig det första pro-argumentet), C2P1 (argument två som motsätter sig det första pro-argumentet) och så vidare. Eventuella argument för eller emot ett argument av andra ordningen kommer att benämnas som P1P1P1 eller P1C1P1 och så vidare.

6.1 Pro-argument

- *Tes* Straffet för våldsbrott bör höjas

P1 ”Straffet ska återspegla hur allvarligt och klandervärt det brott som den tilltalade döms för är. Ett allvarligare brott ska bestraffas strängare än ett mindre allvarligt brott och lika allvarliga brott ska bestraffas lika strängt.” (Prop. 2009/10:147, s. 9)

PIP1 ”Vidare finns numera en större medvetenhet om att allvarliga våldsbrott innebär att offret inte bara drabbas av fysiskt våld och fysiska skador utan ofta också utsätts för psykiska påfrestningar.” (Prop. 2009/10:147, s. 10)

P2P1 ”Samtidigt måste straffvärdet återspegla den fara som gärningen inneburit och förövarens insikt, avsikter eller motiv.” (Prop. 2009/10:147, s. 15)

P3P1 ”När man läser vidare i Miljöpartiets kritik mot förslagen ser man att de säger – det har vi hört Mehmet Kaplan framföra här i dag – att det inte finns någon erfarenhetsmässig

bevisning för att det finns något behov för höjda straffskalor. Jag vill vara tydlig med att jag inte heller tror att fängelse i sig gör att kriminella blir laglydiga, men fängelsestraffet är ändå nödvändigt som straff för grova brott. Den som kränker en annan människas liv genom på det sätt som en grov misshandel innebär ska få ett hårt straff. Det enda straff vi har i vår straffskala som är tillräckligt ingripande är fängelsestraffet.” (Riksdagen 2010, anförande av Johan Linander [C], s. 10)

P2 ”Synen på hur allvarlig en brottstyp är kan förändras över tid till följd av samhällsutvecklingen. När synen har förändrats mera varaktigt och inte kan få eller inte ges ett tillräckligt genomslag inom ramen för gällande lagstiftning om hur domstolarna ska bestämma straff måste lagstiftningen ändras.” (Prop. 2009/10:147, s. 9-10)

PIP2 ”Jo, straffet måste återspegla hur allvarligt brottet är och hur allvarligt samhället ser på det.” (Riksdagen 2010, anförande av Krister Hammarbergh [M], s. 6)

P2P2 ”Samhällsutvecklingen sedd över längre tid har alltså inneburit att de allvarliga våldsbrotten måste ses som betydligt allvarligare än tidigare och som mer klandervärda än vissa andra brottstyper. Denna strängare syn bör återspeglas i en straffnivå för våldsbrotten som står i proportion till deras allvar och ligger högre än ingripandenivån för främst förmögenhetsbrotten.” (Prop. 2009/10:147, s. 11)

P3P2 ”Det döms också till låga straff när det gäller misshandel. Det har särskild betydelse eftersom hälften av alla misshandelsbrott rör ungdomar.” (Riksdagen 2010, anförande av Thomas Bodström [S], s. 2)

P4P2 ”Straffet är inte bara till för att avskräcka, utan det är också en moralisk konsekvens från samhället mot den som inte respekterar våra gemensamma lagar och andra människors liv och hälsa.” (Riksdagen 2010, anförande av Mehmet Kaplan [MP], s. 4)

P3 ”Vi får inte glömma bort brottsoffren. Brottsoffrens funktion – det handlar inte om hämnd utan om upprättelse – är också viktig i det här sammanhanget.” (Riksdagen 2010, anförande av Otto von Arnold [KD], s. 16)

PIP3 ”Även anhöriga till brottsoffret kan påverkas genom att de känner oro för offret eller upplever otrygghet för egen del.” (Prop. 2009/10:147, s. 10)

P4 ”Gentemot den här gruppen kriminella finns det anledning att tro att ett längre straff, kombinerat med vård naturligtvis skulle kunna vara klart brottsförebyggande genom att de personer som det handlar om faktiskt blir frihetsberövade. De kan inte begå brott när de är inlåsta. Risken för brott utförda av dem minskar på så sätt. För detta talar en skärpt straffskala för dem.” (Riksdagen 2010, anförande av Helena Bargholtz [FP], s. 13)

P5 ”Att straff inte avhåller människor från att begå brott är ett välkänt, inte faktum, men påstående. Ibland stämmer det. Ibland stämmer det inte.” (Riksdagen 2010, anförande av Otto von Arnold [KD], s. 15)

CI ”Enligt min mening saknas ett erfarenhetsmässigt bevisat behov av att höja straffnivåerna för våldsbrott.” (Justitieutskottets betänkande 2009/10:JU32, Mehmet Kaplan [MP], s. 19)

PICI ”Enligt min mening är flera av dessa [Min anmärkning: regeringens förslag om höjda straff] problematiska och kommer inte att leda till minskad brottslighet.” (Justitieutskottets betänkande 2009/10:JU32, Lena Olsson [V], s. 20)

P2CI ”Miljöpartiet är starkt kritisk till regeringens politiskt motiverade lagförslag som saknar ett empiriskt bevisat behov av höjda straffnivåer för våldsbrott.” (2009/10:Ju11, motion av MP, s. 1)

P3CI ”Bland annat kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet ifrågasätter empirin i regeringens förslag. Vi beklagar att den kriminologiska forskningen som så ofta tidigare har ignorerats av regeringen.” (2009/10:Ju10, motion av V, s. 1)

P4CI ”Vi vet att strängare straff inte leder till minskad brottslighet; det har gång på gång konstaterats.” (Riksdagen 2010, anförande av Thomas Bodström [S], s. 1)

P5CI ”Vi har under åren som gått bytt principer. Vi har haft principen om individualprevention där vi trodde att människor skulle avhålla sig från brott om straffen

skärptes. Det fungerar, men bara under en kort tid.” (Riksdagen 2010, anförande av Thomas Bodström [S], s. 1)

P6C1 ”Det finns fortfarande enstaka ledamöter och debattörer som på allvar menar att brottsligheten minskar vid strängare straff, men all forskning visar som sagt motsatsen.” (Riksdagen 2010, anförande av Thomas Bodström [S], s. 1)

P7C1 ”De som rånar banker utgår från att de inte ska åka fast. För den som vill råna en bank har det ingen betydelse om det är fyra år, tio år eller femton år som man riskerar.” (Riksdagen 2010, anförande av Mehmet Kaplan [MP], s. 5)

P8C1 ”Vi vet i dag, via hyllkilometer av seriös internationell forskning att längre fängelsestraff inte ger minskad brottslighet och därmed ökad trygghet.” (Riksdagen 2010, anförande av Mehmet Kaplan [MP], s. 5)

CIP8C1 ”Jag måste skicka en fråga direkt till Mehmet Kaplan: Finns det någon forskning som visar att borttagandet av straff leder till färre brott? Jag tror inte att du kommer att svara.” (Riksdagen 2010, anförande av Krister Hammarbergh [M], s. 6)

P9C1 ”Herr talman! Generellt sett är längre och hårdare straff ingen effektiv lösning på problemet med brottsligheten. Det är vi alla överens om här.” (Riksdagen 2010, anförande av Helena Bargholtz [FP], s. 13)

P6 ”Med de korta strafftider som tillämpas i dag har det visat sig att det inte går att införa effektiv behandling. Kriminalvården är ju inte bara straff. Det är också väldigt viktigt att man får vård och behandling.” (Riksdagen 2010, anförande av Helena Bargholtz [FP], s. 13)

P7 ”Jag rekommenderar också andra att åka dit och se hur ett långt straff kan vara adekvat och minska påföljden. På Norrtäljeanstalten har man under ett antal år haft en försöksverksamhet med personer som lider av adhd. Adhd skapar kaos för många människor. De har det med sig från födseln. Genom att ge dessa personer adekvat vård, få dem att förstå vad de har varit med om och ge dem en viss typ av medicin kan behandlingen bli mycket lyckad med mycket få återfall. Men det behövs långa straff.” (Riksdagen 2010, anförande av Otto von Arnold [KD], s. 16)

6.2 Contra-argument

- *Tes* Straffet för våldsbrott bör höjas

C2 ”Miljöpartiet delar Advokatsamfundets och kriminologiska institutionens starka kritik mot att spendera en halv miljard av rättsväsendets medel på höjda straff som antingen har liten eller ingen empiriskt visad preventiv effekt.” (2009/10:Ju11, motion av MP, s. 3)

PIC2 ”Det är dessutom inte försvarligt att använda närmare en halv miljard kronor till utökade fängelsevistelser.” (Justitieutskottets betänkande 2009/10:JU32, Mehmet Kaplan [MP], s. 19)

P2C2 ”Regeringen föreslår att man ska utöka den utdömda fängelse tiden med 620 år och spendera en halv miljard av rättsväsendets medel på en straffhöjning som knappt har någon bevisad preventiv effekt på brottslighet.” (2009/10:Ju11, motion av MP, s. 1)

C3 ”Vi måste se helheten och hur vi kan jobba brottsförebyggande. Vi måste se de sociala sidorna av frågorna.” (Riksdagen 2010, anförande av Mehmet Kaplan [MP], s. 9)

C4 ”Våldsbrott har i stor utsträckning en koppling till sociala förhållanden.” (Justitieutskottets betänkande 2009/10:JU32, Lena Olsson [V], s. 20)

PIC3 ”Miljöpartiet delar flera av remissinstansernas kritik mot förslaget eftersom motverkande av allvarliga våldsbrott främst sker genom förebyggande verksamhet genom en stark välfärd samt väl och effektivt fungerande brottsbekämpande myndigheter.” (2009/10:Ju11, motion av MP, s. 2)

PIC4 ”Våldsbrott har i stor utsträckning en koppling till sociala förhållanden. Regeringens politik förstärker klyftorna i samhället. Det har vi sett. Barnfattigdomen ökar. Socialbidragsberoendet ökar. Som sjuk och även som arbetslös jagas man.” (Riksdagen 2010, anförande av Lena Olsson [V], s. 3)

P2C3 ”Allt fler barn och ungdomar växer upp i fattigdom och andra förhållanden som ökar risken för såväl enstaka brottsliga handlingar som ett liv med en utpräglad kriminell livsstil.” (2009/10:Ju10, motion av V, s. 1)

P3C3 ”Det finns även en tydlig koppling mellan alkoholpolitik och våldsbrott, där står regeringen för en alltmer liberal trend där tillgången till alkohol och riskerna för våldsbrott ökar.” (2009/10:Ju10, motion av V, s. 1)

P4C3 ”Då det inte finns obegränsat med skattemedel måste vi välja: Förebyggande arbete mot brottslighet som på sikt ökar tryggheten och minskar antalet brottsoffer – eller längre fängelsestraff.” (Riksdagen 2010, anförande av Mehmet Kaplan [MP], s. 5)

6.3 Argumentöversikt

Pro-argumenten kan egentligen sammanfattas i fem olika argument:

- Brottets allvarlighetsgrad skall visa sig i straffet
 - P1, P1P1, P2P1, P3P1
- Brottets straffvärde skall följa samhällsutvecklingen
 - P2, P1P2, P2P2, P3P2, P4P2
- Straffet skall vara någon form av upprättelse för den drabbade och dennas anhöriga
 - P3, P1P3
- Strängare och hårdare straff kan ha en brottsförebyggande effekt
 - P4, P5
- Viktigt med strängare straff så att den intagna kan få den vård som behövs
 - P6, P7

Contra-argumenten kan sammanfattas i tre olika argument:

- Strängare och hårdare straff har ingen brottsförebyggande effekt
 - C1, P1C1, P2C1, P3C1, P4C1, P5C1, P6C1, P7C1, P8C1, P9C1
- Det kostar för mycket med en straffskärpning
 - C2, P1C2, P2C2
- Fokus borde ligga på brottsförebyggande arbete
 - C3, C4, P1C3, P1C4, P2C3, P3C3, P4C3

7 Diskussion

7.1 Argumenten i relation till forskning

Fem teser som stödjer regeringens proposition kunde urskiljas. Dessa teser samt deras tillhörande argument har presenterats ovan. Majoriteten av argumenten för att regeringen borde skärpa straffet för våldsbrott som det diskuterades under 2010 är alltså kopplade till att straffet skall återspegla allvarligheten i brottet och samtidigt ta hänsyn till hur allmänheten förhåller sig till frågan. Ett annat argument som används som stöd för regeringens proposition är att samhället genom hårdare straff kan ge upprättelse till offret. Intressant nog är det enbart två argument (P4, P5) som menar det finns en brottsförebyggande effekt av hårdare och strängare straff.

Frågan om allmänhetens förtroende för rättsväsendet är något som enbart diskuterats av Khoshnood (personlig kommunikation, 3 december 2015) och detta har jag diskuterat mer ovan. Enligt Brottsförebyggande rådet (2015) har det svenska folket ett stort förtroende för rättsväsendet och kopplar det till att fler känner sig trygga och att risken för att utsättas för brott minskas. Tyvärr nämns inget av allmänhetens syn på strängare och högre straff. En studie som Kriminologiska institutionen vid Stockholms Universitet gjort visar att allmänheten vill generellt ha en strängare och hårdare lagstiftning i Sverige men att när de får döma i fall som domstolen också dömt vid så dömer de vanligtvis mildare (Jerre & Tham 2010).

Ingen har i den litteratur jag gått igenom diskuterat frågan om att ju längre de kriminella är i fängelse ju mer tid för vård har de. Frågan är dock hur mycket detta stämmer. Att inkapacitering har en negativ inverkan på den intagne är vedertaget. Dels beror på att många i fängelserna lider av psykisk ohälsa (jämför Fazel & Danesh 2002), dels att fängelsestraff kapar de sociala band som finns i samhället (jämför Nagin 2012). En annan fråga är exakt hur mycket vård som Kriminalvården ger och hur bra de lyckas. Med tanke på att återfallsfrekvensen i brottslighet är ganska hög i Sverige (Ring & Westfelt 2012), är frågan mer än befogad. Sammanfattningsvis är fängslandet av en person inte helt utan biverkningar och besvär för dennes vidare liv och därmed anpassning till samhället.

Enbart två pro-argument rörde frågan om att skärpning av straff skulle ha en brottsförebyggande effekt. Det ena argumentet (P4) var att genom inkapacitering så avlägsnas den kriminella från samhället och kan således inte begå brott mer. På det sättet får själva gripandet och fängelsevistelsen en brottsförebyggande effekt. Det andra argumentet (P5) gick ut på att avskräckning har viss effekt för vissa brott och inte för andra brott. Båda dessa

argument, främst det senare, har ett tydligt stöd i litteraturen (Bell, Jaitman & Machin 2014; Nagin 2012; Paternoster 2010).

Intressant med pro-argumenten är att vare sig regeringens proposition, motionärerna eller de som deltog i debatten i riksdagen hävdar att strängare och hårdare straff faktiskt minskar brottslighet, undantaget kanske argument P5. Majoriteten av argumenten lägger vikt vid att det är viktigt med strängare och högre straff för att rättsväsendet skall bibehålla sitt förtroende hos folket och att offret måste känna att denna får upprättelse. Trots att de som är för regeringens förslag inte uttalar eller indicerar att det finns en relation mellan strängare straff och lägre brottslighet, så är det detta som blir centralt när de kontra-argumenten studeras.

Det borde påpekas att argumenten P3P2 och P4P2 kommer dels från Socialdemokraterna som befann sig då i opposition men faktiskt ställde sig bakom regeringens proposition respektive Miljöpartiet som motsatte sig regeringens proposition men under detta argument fastslår att det finns ett moraliskt ide med att bestraffa brott. Även andra partier har under diskussionens gång även om det inte framförts som argument kommenterat att straff är viktigt och har en essentiell roll. Där de skiljer sig åt är frågan om hur hårda eller stränga som dessa straff skall vara. Viktigt att nämna är att flera som ställer sig bakom regeringens proposition skriver/säger att högre och strängare straff inte har någon effekt på brott (P4C1, P5C1, P6C1, P9C1). Johan Linander från Centerpartiet som ställer bakom regeringens proposition säger också att strängare och hårdare fängelsestraff inte gör intagna laglydiga (P3P1). Även här skiljer sig Socialdemokraterna; de konstaterar flera gånger att strängare och hårdare straff inte har någon effekt på brottslighet men ändå ställer man sig bakom regeringens förslag. Faktum är att Socialdemokraterna även går längre än regeringen och vill ha skärpta straff också för flera sexualbrott. Att Socialdemokraterna som ett parti med en tydlig ideologisk kompass åt vänster inte bara stödjer regeringens förslag om skärpta straff utan även vill ha strängare straff för fler brott kan för många vara en överraskning men faktum är att Socialdemokraterna sedan 90-talet allt mer närmar sig höger-partierna i frågan om kriminalpolitik. Allt mer tar de till samma retorik och ”alarmism”. På det sättet skiljer de sig avsevärt från de andra vänsterpartierna i Sverige (Tham 2001).

Det identifierades tre teser av vikt vad gäller kontra-argumenten. Som framgår ovan bygger majoriteten av argumenten på att det inte finns någon evidens för att högre och strängare straff minskar brottslighet. Således menar förespråkare för dessa argument att det inte finns någon mening med en strängare straffmätning än vad som dittills funnits i lagstiftningen. Vidare menar de att högre straff skulle ge upphov till att fler döms till längre

fängelsestid varför även kostnaderna skenar i väg (C2, P1C2, P2C2). Istället menar dessa personer att man kan satsa pengar på brottsförebyggande arbete som att minska klyftorna och förbättra samhällets sociala förhållanden (C3, C4, P1C3, P1C4, P2C3, P4C3). Vänsterpartiet diskuterar flera gånger också relationen mellan alkohol och våldsbrott samt att regeringen inte gör tillräckligt för att agera i denna fråga. Att det finns en tydlig relation mellan alkohol generellt samt missbruk i synnerhet och våldsbrott är väl etablerat inom vetenskapen (t.ex. Anderson & Holcomb 1983; Bijleveld & Smit 2006; Liem et al. 2013). Att det således behövs en större satsning på att minska alkoholanvändning och missbruk för att minska våldsbrott finns det ingen tvekan om.

Vad gäller argumenten om att det saknas evidens för strängare och hårdare straff och brottslighet skall det påpekas att de som ställer sig bakom regeringens proposition är betydligt ödmjukare i sin framställning än motståndarna. De senare använder ett betydligt hårdare och starkare språkbruk när de diskuterar denna fråga och med stor säkerhet avfärdar tanken och teorin om avskräckning. Av min diskussion i kapitel 4 framgår det ganska tydligt att högre och strängare straff enligt vissa studier visst kan ha ett tydligt avskräckande effekt (t.ex. Bell, Jaitman & Machin 2014; Drago, Galbiati & Vertova 2009; Helland & Tabarrok 2007). Således stämmer det inte när ledamöter argumenterar att ”all forskning” motbevisar teorin om avskräckning.

Det contra-argument som används näst mest är att det borde satsas på brottsförebyggande arbete. Det finns mycket forskning som stödjer argumenten om att dåliga sociala förhållanden, avsaknad av utbildning, missbruk med mera bidrar till brottslighet och inte minst våldsbrott (Aaltonen et al. 2012; Bijleveld & Smit 2006; Gottfredson, Wilson & Najaka 2006; Howitt 2009 ; Pallas 2003; Sarnecki & Szulkin 2011). Annan forskning hävdar dock att sämre sociala förhållanden som till exempel låg socioekonomisk status eller det område som de bor på inte kan leda till brottslighet (Sariaslan et al. 2014; Sariaslan et al. 2013). Förutom att viss forskning kastar viss skugga över denna vedertagna lära om att en låg socioekonomisk status, dåligt boende, dålig uppväxt med mera har en viktig roll i att en person utvecklar brottslighet skall det inte glömmas att majoriteten av de som uppfyller dessa kriterier aldrig begår brott.

7.2 Retorik

Genom att använda samma sammanfattningsschema som ovan för både P-argumenten och C-argumenten kan vi även analysera dessa med respekt till retorikens logos, ethos och pathos.

Genom att närmare granska P-argumenten kan vi tydligt se att fokus läggs på logos och pathos, och då främst det sistnämnda. Då politikerna till exempel diskuterar att straff skall återspegla hur allvarligt brottet är hänvisar till samhällsutvecklingen samt diskuterar frågan om brottsförebyggande arbete vad bekommer hårdare straff läggs fokus på logos. Politikerna vädjar till tredje parts rationalitet; självfallet skall straffet vara hårdare för brott som är allvarliga. Två tydliga argument som återspeglar detta är ”Straffet ska återspegla hur allvarligt och klandervärdt det brott som den tilltalade döms för är. Ett allvarligare brott ska bestraffas strängare än ett mindre allvarligt brott och lika allvarliga brott ska bestraffas lika strängt.” (Prop. 2009/10:147, s. 9) samt ”Jo, straffet måste återspegla hur allvarligt brottet är och hur allvarligt samhället ser på det.” (Riksdagen 2010, anförande av Krister Hammarbergh [M], s. 6). Även tydliga pathos-argument kan särskiljas: ”När man läser vidare i Miljöpartiets kritik mot förslagen ser man att de säger – det har vi hört Mehmet Kaplan framföra här i dag – att det inte finns någon erfarenhetsmässig bevisning för att det finns något behov för höjda straffskalor. Jag vill vara tydlig med att jag inte heller tror att fängelse i sig gör att kriminella blir laglydiga, men fängelsestraffet är ändå nödvändigt som straff för grova brott. Den som kränker en annan människas liv genom på det sätt som en grov misshandel innebär ska få ett hårt straff. Det enda straff vi har i vår straffskala som är tillräckligt ingripande är fängelsestraffet.” (Riksdagen 2010, anförande av Johan Linander [C], s. 10) och ”Vi får inte glömma bort brottsoffren. Brottsoffrens funktion – det handlar inte om hämnd utan om upprättelse – är också viktig i det här sammanhanget.” (Riksdagen 2010, anförande av Otto von Arnold [KD], s. 16) är två bra exempel på detta. Genom dem här argumenten vädjar politikerna direkt till tredje parts känslor där målet är att få uppmärksamhet och övertyga. Målet är att genom en tydlig logos, pathos, och ethos få förtroende eller sympati från tredje part. Detta är nog den viktigaste biten av retoriken. Först när du lyckats få lyssnarens sympati och förtroende får du även dennes röst.

Det ser något annorlunda ut när vi tittar närmare på C-argumenten. Där är det främst logos-argument; det finns inga evidens för att strängare straff är brottsförebyggande, det kostar för mycket och att samhället istället borde satsa på brottsförebyggande arbete som att stärka välfärden. Argumenten som återspeglar detta är till exempel ”Miljöpartiet är starkt kritisk till regeringens politiskt motiverade lagförslag som saknar ett empiriskt bevisat behov av höjda straffnivåer för våldsbrott.” (Kaplan et al. 2010, motion av MP, s. 1) samt ”Regeringen föreslår att man ska utöka den utdömda fängelse tiden med 620 år och spendera en halv miljard av rättsväsendets medel på en straffhöjning som knappt har någon bevisad preventiv effekt på brottslighet.” (Kaplan et al. 2010, motion av MP, s. 1). De tydliga pathos-

argumenten som synes i P-argumenten lyser med sin frånvaro. För mig är det ganska tydligt att de som argumenterar mot alliansregeringens proposition inte känner att de behöver bli dramatiska och vända sig till tredje parts känslor. Jag tror de har så bra självförtroende i form av att de har vetenskapen på sin sida att de inte tror de behöver ha pathos-argument. En stor del av C-argumenten som framgår handlar om att det saknas evidens för att strängare straff har en positiv effekt. Med samma resonemang skulle jag vilja påstå att detta är orsaken till varför just de som stödjer propositionen i sådan stor grad tar till Pathos-argument. De tror sig ha vetenskapen emot sig. Tydligt för detta är att ingen av dem som stödjer propositionen någon gång anför att det är för att vetenskapen säger det ena eller det andra.

De som motsätter sig propositionen satsar betydligt mer på logos-argument än de som är för motionen som istället har pathos-argumenten som sitt främsta retoriska medel. En intressant diskussion här är Socialdemokraternas anföranden i sin motion, justitieutskottets betänkande och riksdagsdebatten; man konstaterar gång på gång att det inte finns någon evidens för hårdare och strängare straff skall vara brottsförebyggande men ställer sig delvis bakom propositionen och föreslår ytterligare straffskärpningar för andra brott. På den punkten är Thomas Bodström mycket duktigt på att föra Socialdemokraternas talan då han använder sig både av logos och pathos. Han skapar även en stark ethos inte minst med tanke på att han i grund och botten är jurist och även tidigare varit landets justitieminister.

8 Slutsats

Det finns ingen konsensus kring huruvida strängare och hårdare straff är avskräckande för att begå brott eller inte. Nyare forskning ger dock indicier på att så kan vara fallet åtminstone vad gäller viss brottslighet.

Genom att sätta vetenskapen i fokus genom en argumentationsanalys av riksdagens och regeringens dokument gällande skärpta straff för våldsbrott finner jag att de som motsatte sig propositionen till större del använde sig av logos-argument och stödde sig på vetenskap än vad de som var för propositionen gjorde där pathos-argument var det ledande och hänvisningar till vetenskap saknades.

Pro-argumenten handlade till större delen om att samhällsutvecklingen och brottets allvar kräver en straffskärpning. Det mest intressanta är dock att regeringen inte i sin proposition någon gång menar att dessa straffskärpningar kan vara brottsförebyggande. Contra-argumenten å andra sidan fokuserade på att det inte finns någon vetenskap som stödjer en straffskärpning för våldsbrott.

Av analysen syns tydligt att den politiska frågan om strängare straff är fristående från den empiriska på så vis att den empiriska frågan om huruvida straff avskräcker från brott inte verkar vara avgörande för det politiska beslutet; argumenten för skärpta straff är normativa, det vill säga hävdar att straff bör vara stränga för brott som ses som allvarliga oavsett om det minskar brottsligheten. Den viktiga frågan, i mitt tycke, blir huruvida politik och vetenskap borde vara sammankopplade, och i så fall hur mycket? En icke så märklig följdfråga torde i så fall bli, vems vetenskap som skall ges företräde?

9 Referenser

Aaltonen, Mikko, Janne Kivivuori, Pekka Martikainen & Venla Salmi (2012) Socio-Economic Status and Criminality as Predictors of Male Violence Does Victim's Gender or Place of Occurrence Matter? *British Journal of Criminology*, 52 (6):1192-1211.

Amnell, Mats (2007). *Forskare avvisar skärpta straff*. Publicerad 2007-04-16. [http://www.sydsvenskan.se/sverige/forskare-avvisar-skarpta-straff/. Hämtad: 14 november 2015]

Anderson, Wayne P & William R Holcomb (1983) Accused murderers: Five MMPI personality types. *Journal of clinical psychology*, 39 (5):761-768.

Bell, Brian, Laura Jaitman & Stephen Machin (2014) Crime deterrence: evidence from the London 2011 riots. *The Economic Journal*, 124 (576):480-506.

Bergström, Göran & Kristina Boréus (2005) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Berman, Steven L, William M Kurtines, Wendy K Silverman & Lourdes T Serafini (1996) The impact of exposure to crime and violence on urban youth. *American journal of orthopsychiatry*, 66 (3):329-336.

Bijleveld, Catrien & Paul Smit (2006) Homicide in the Netherlands On the Structuring of Homicide Typologies. *Homicide Studies*, 10 (3):195-219.

Björnsson, Gunnar, Ulrik Kihlbom & Anders Ullholm (2009) *Argumentationsanalys: färdigheter för kritiskt tänkande*. Stockholm: Natur och Kultur.

Brottsbalken (1962:700). [http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Brottsbalk-1962700_sfs-1962-700/?bet=1962:700. Hämtad: 8 november 2015]

Bryman, Alan (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB.

Buikhuisen, Wouter (1974). *General deterrence: Research and theory*. Abstracts on criminology and penology.

Chalfin, Aaron & Justin McCrary (2014) *Criminal Deterrence: A Review of the Literature*. . Working paper May.

Chiricos, Theodore G & Gordon P Waldo (1970) Punishment and crime: an examination of some empirical evidence. *Social Problems*, 18 (2):200-217.

Cusson, Maurice (1993) Situational deterrence: Fear during the criminal event. *Crime prevention studies*, 1:55-68.

Drago, Francesco, Roberto Galbiati & Pietro Vertova (2009) The deterrent effects of prison: Evidence from a natural experiment. *Journal of Political Economy*, 117 (2):257-280.

Du Rées, Helena & Jerzy Sarnecki (2013). *Skärpta straff fel metod att minska brottsligheten*. Publicerad 2013-04-08. [<http://www.dn.se/debatt/skarpta-straff-fel-metod-att-minska-brottsligheten/> Hämtad: 1 november 2015]

Dölling, Dieter, Horst Entorf, Dieter Hermann & Thomas Rupp (2009) Is deterrence effective? Results of a meta-analysis of punishment. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 15 (1-2):201-224.

Eliasson-Lappalainen, Rosmari & Marta Szebehely (2008) Vardagslivsforskning. I: Anna Meeuwisse, Hans Swärd, Rosmari Eliasson-Lappalainen & Katarina Jacobsson (red.) *Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm: Natur och kultur.

Erickson, Maynard L, Jack P Gibbs & Gary F Jensen (1977) The deterrence doctrine and the perceived certainty of legal punishments. *American Sociological Review*, 42 (2):305-317.

Fazel, Seena & John Danesh (2002) Serious mental disorder in 23 000 prisoners: a systematic review of 62 surveys. *The lancet*, 359 (9306):545-550.

Fries, Björn & J Sarnecki (2010). "Hårdare tag" ger inte färre brott. Publicerad 2010-03-06. [<http://www.svd.se/hardare-tag-ger-inte-farre-brott>. Hämtad: 14 november 2015]

Frieze, Irene H, Sharon Hymer & Martin S Greenberg (1987) Describing the crime victim: Psychological reactions to victimization. *Professional Psychology: Research and Practice*, 18 (4):299.

Garland, David (1990) Frameworks of inquiry in the sociology of punishment. *British Journal of Sociology*, 41 (1):1-15.

Gottfredson, Denise C, David B Wilson & Stacy S Najaka (2006) School-based crime prevention. I: Lawrence W Sherman, David P Farrington, Brandon C Welsh & Doris L MacKenzie (red.) *Evidence-Based Crime Prevention*. New York: Routledge.

Gottlieb, Peter, Peter Kramp, Anne Lindhardt & Otto Christensen (1990) Social background of homicide. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 34 (2):115-129.

Helland, Eric & Alexander Tabarrok (2007) Does Three Strikes Deter?: A Nonparametric Estimation. *Journal of Human Resources*, XLII (2):309-330.

Hellspong, Lennart (2001) *Metoder för brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Howitt, David (2009) *Introduction to Forensic & Criminal Psychology*. Harlow: Pearson Education Limited.

Jareborg, Nils & Josef Zila (2010) *Straffrättens påföljdslära*. Stockholm: Norstedts juridik.

Jerre, Kristina & Henrik Tham (2010) *Svenskarnas syn på straff*. Stockholm: Kriminologiska Institutionen, Stockholms Universitet.

Justitiekommitténs betänkande 2009/10:JuU32. *Skärpta straff för allvarliga våldsbrott m.m.*

Kennedy, Kevin C (1983) A Critical Appraisal of Criminal Deterrence Theory. *The Dickinson Law Review*, 88 (1):1-13.

Kennedy, Leslie W & David R Forde (1990) Routine activities and crime: An analysis of victimization in Canada. *Criminology*, 28 (1):137-152.

Kessler, Daniel & Steven D Levitt (1999) Using sentence enhancements to distinguish between deterrence and incapacitation. *Journal of Law and Economics*, 42 (S1):343–363.

King, Roy D. & Emma Wincup (2007) The process of criminological research. I: Roy D. King & Emma Wincup (red.) *Doing research on crime and justice*. New York: Oxford University Press.

Levitt, Steven (1998) Juvenile Crime and Punishment. *Journal of Political Economy*, 106 (6):1156-1185.

Levitt, Steven D (2004) Understanding why crime fell in the 1990s: Four factors that explain the decline and six that do not. *Journal of Economic perspectives*, 18 (1):163-190.

Liem, Marieke, Soenita Ganpat, Sven Granath, Johanna Hagstedt, Janne Kivivuori, Martti Lehti & Paul Nieuwbeerta (2013) Homicide in Finland, the Netherlands, and Sweden first findings from the European homicide monitor. *Homicide Studies*, 17 (1):75-95.

Marvell, Thomas B & Carlisle E Moody (2001) The Lethal Effects of Three-Strikes Laws. *Journal of legal studies*, 30 (1):89-106.

May, Tim (2001) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.

McCollister, Kathryn E, Michael T French & Hai Fang (2010) The cost of crime to society: New crime-specific estimates for policy and program evaluation. *Drug and alcohol dependence*, 108 (1):98-109.

Meier, Robert F & Terance D Miethe (1993) Understanding theories of criminal victimization. *Crime and Justice*, 17:459-499.

Miethe, Terance D, Mark C Stafford & J Scott Long (1987) Social differentiation in criminal victimization: A test of routine activities/lifestyle theories. *American Sociological Review*, 52 (2):184-194.

Miller, Ted R, Mark A Cohen & Shelli B Rossman (1993) Victim costs of violent crime and resulting injuries. *Health Affairs*, 12 (4):186-197.

Motion 2009/10:Ju11, Miljöpartiet. *Skärpta straff för allvarliga våldsbrott m.m.*

Motion 2009/10:Ju12, Moderaterna. *Skärpta straff för allvarliga våldsbrott m.m.*

Motion 2009/10:Ju13, Socialdemokraterna. *Skärpta straff för allvarliga våldsbrott m.m.*

Motion 2009/10:Ju10, Vänsterpartiet. *Skärpta straff för allvarliga våldsbrott m.m.*

Nagin, Daniel S (2012) Deterrence: Scaring offenders straight. *Correctional theory: context and consequences*. Los Angeles: Sage Publications, 67-98.

Owens, Emily (2011) *COPS and Cuffs*. Lessons from the economics of crime: What works in reducing offending?

Pallas, Aaron (2003) Educational Transitions, Trajectories, and Pathways. I: Jeylan Mortimer & Michael Shanahan (red.) *Handbook of the Life Course*. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.

Paternoster, Raymond (2010) How much do we really know about criminal deterrence? *The Journal of Criminal Law and Criminology*, 100 (3):765-824.

Prop. 2009/10:147. *Skärpta straff för allvarliga våldsbrott m.m.*

Riksdagen (2010). *Protokoll 2009/10:121*.

Ring, Jonas & Lars Westfelt (2012) *Återfall i brott: Mönster i risken för återfall bland lagförda personer*. Brottsförebyggande rådet: Stockholm.

Rådet, Brottsförebyggande (2015). *Förtroendet för rättsväsendet ökar*.

[<https://www.bra.se/bra/nytt-fran-bra/arkiv/press/2015-01-13-fortroendet-for-rattsvasendet-okar.html>. Hämtad: 22 november 2015]

Sariaslan, Amir, Henrik Larsson, Brian D'Onofrio, Niklas Långström & Paul Lichtenstein (2014) Childhood family income, adolescent violent criminality and substance misuse: quasi-experimental total population study. *The British Journal of Psychiatry*, 205 (4):286-290.

Sariaslan, Amir, Niklas Långström, Brian D'Onofrio, Johan Hallqvist, Johan Franck & Paul Lichtenstein (2013) The impact of neighbourhood deprivation on adolescent violent criminality and substance misuse: a longitudinal, quasi-experimental study of the total Swedish population. *International journal of epidemiology*, 42 (4):1057-1066.

Sarnecki, Jerzy & Ryszard Szulkin (2011). *Uppväxten bakom högre brottslighet*. Publicerad 2011-03-22. [<http://www.aftonbladet.se/debatt/article12763539.ab>. Hämtad: 14 november 2015]

Savage, Joanne (2009) Understanding Persistent Off ending: Linking Developmental Psychology with Research on the Criminal Career. I: J Savage (red.) *The Development of Persistent Criminality*. New York: Oxford University Press.

Shepherd, Joanna M (2002) Fear of the first strike: The full deterrent effect of California's two-and three-strikes legislation. *The Journal of Legal Studies*, 31 (1):159-201.

Spelman, William (2000) What recent studies do (and don't) tell us about imprisonment and crime. *Crime and Justice*, 27:419-494.

Tham, Henrik (2001) Law and order as a leftist project? The case of Sweden. *Punishment & Society*, 3 (3):409-426.

Tita, George & Elizabeth Griffiths (2005) Traveling to violence: The case for a mobility-based spatial typology of homicide. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 42 (3):275-308.

von Hofer, Hanns & Henrik Tham (1989) General deterrence in a longitudinal perspective. A Swedish case: Theft, 1841–1985. *European Sociological Review*, 5 (1):25-45.

Appendix 1

Jag har fört ett längre samtal med Ardavan Khoshnood gällande uppsatsens ämne. Han är läkare med erfarenhet av bland annat arbete inom den rättspsykiatriska vården. Han har vidare en tvåårig masterexamen i kriminologi från Malmö Högskola och en kandidatexamen i Underrättelseanalys från Lunds Universitet. Under 4 år var han även ledamot i Polisnämnden i Malmö.

Jag träffade honom den 3 december 2015 för en intervju eller närmare sagt ett samtal på närmare 3 timmar.

I denna uppsats används en del av det han har sagt. Som referens anges ”Khoshnood, personlig kommunikation, 3 december 2015”. Dessa har han fått möjlighet att se innan uppsatsen avslutades och lämnades in. Han har inte haft några åsikter och inte heller ändrat på något.